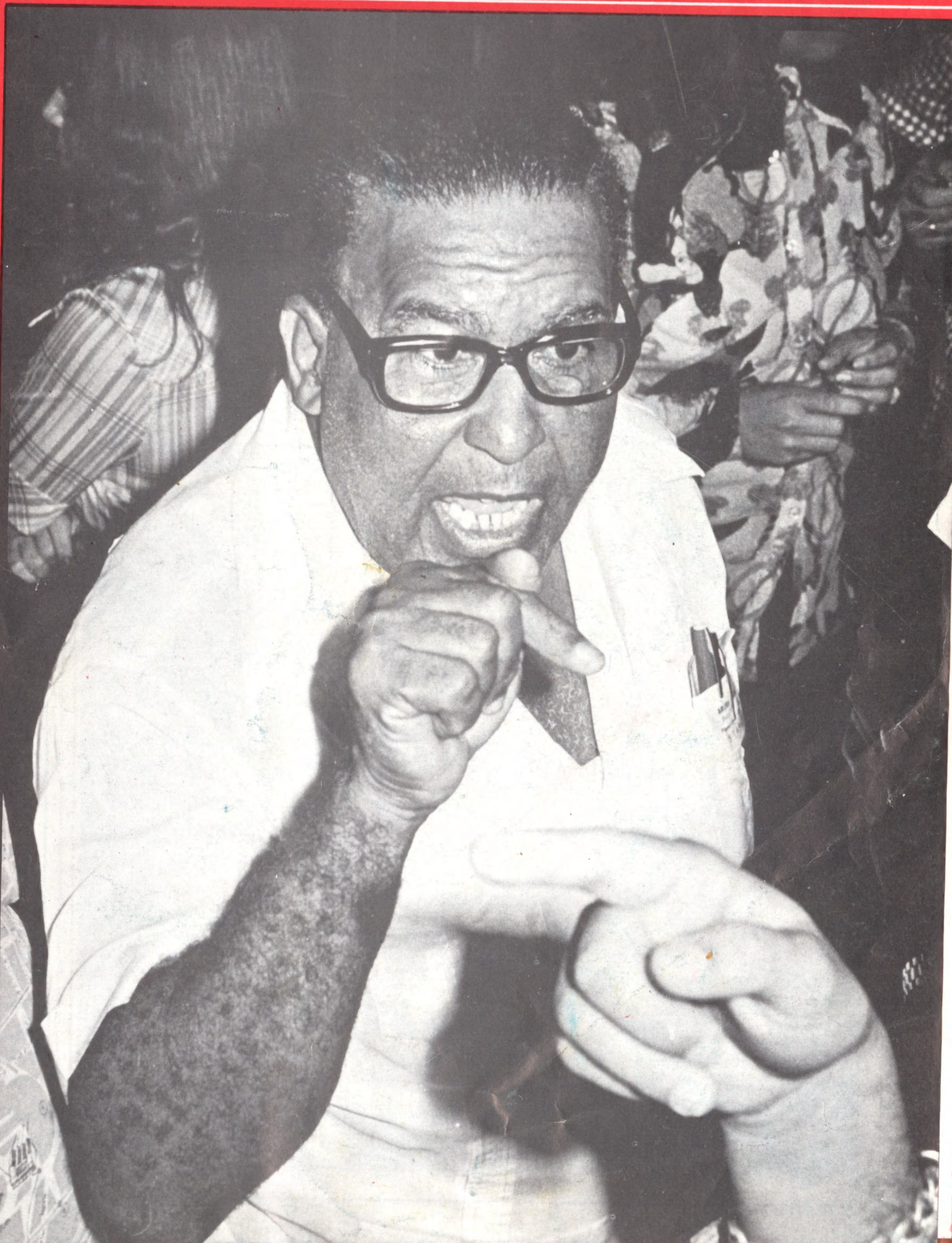
AÑA 7
10
DECEMBER 1976

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA (VLA)

Bij de voorplaat:

Anochinan informativo di V.L.A. pa mayornan

AÑA 7 - NO. 10
DECEMBER 1976

skol % komunidat

sindikato di maestronan di aruba, v.l.a.

Kolonialismo insular ta
e eksplotashon di hendenan ku ta pertenesé na un sierto pueblo
dor di otro hendenan di e mesun pueblo ei
di ken nan rikesa ta mantené su mes a kosto di
e miseria di nan propio rumannan.

En realidat e pueblo ta mira solamente e prèisnan ku ta sigi
subi konstantemente
e promesanan di e politikonan poko tempo promé ku elekshon
e leynan sosial ku no ta wordu respetá
esun ku purba lucha pa algo
protestá
partisipá na welganan
ta kore e risiko di wordu marká i persigi
komo hasidó di desordu i komunista.

MGR. DOM HELDER CAMARA

redactie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly,
a. vrolijk en m. winklaar

redactie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout:
r. en j. de graaff

fotografie:
r. de graaff

drukkerij: v.a.d.

abonnementen:
NAf. 20,— per jaar

B.C di Aruba ta demostra berdadero kara

Den e problemanan di ortografia i tambe di e sistema di ahustashon di salarionan na e oumento di kosto di bida, e bestuurscollege di Aruba es desir e partido MEP, a demostrá su berdadero kara.
Mientras foi daknan halto-halto nan tabata prediká un kos nan tabata aktua kompletamente kontra nan propio "ideolohia" ora ku realidat tabata bati na porta.
No ta muchu tempo pasá ku e konsehero general en persona a defendé Tsu ku su kompania di papel i ATSA ku kier hisa preisnan di produktonan di primera nesesidat (atrobe). Ela bisa bon kla si ku su dedenan den direkshon di shelo, ku nan ta na fabor di e homber chikito, ku nan kier pa tur hende por tin un bon entrada etc. etc. Pero awó ku nan por a demostrá nan sentido sosial pa ku nan propio empleadonan, ku asina tanto nan ta gaba kuné, otro gai ta kanta. Aki nan a demostrá klaramente ku nan ta bisa ku nan ta un kos pero ku en realidat (of nan no sá kiko nan ta papia of nan ta hasié pa malo) nan ta aktua otro.
Un di e poko pidanan di e sistema sosial ku a keda den nos asina famá demokrasia, esta e sistema di ahustashon di salarionan na e oumento di kosto di bida, B.C. di Aruba a disidí riba su mes *sin konsultá ku e sindikatonan,* di kaba kuné. Esaki pa drecha e "klima" di invershon. Esaki ta e demokrasia di MEP esaki ta e sosial ku nan ta!

Esakinan ta e promé sintomanan di e *libertat* ku nan a primintí e pueblo.
E peliger mas grandi den e aktuashon sumamente diktatorial aki ta e konsekuensianan ku e por tin pa e restu di e mundu obreril na Aruba. Si gobierno mes ta kibra ku e sistema di ahustashon di salario na e oumento di kosto di bida, anto kiko ta keda pa e sektor privá ku ta klapa gara kalke manera pa oumentá nan margennan di ganashi? Ta bisto ku e proksimo stap ta, ku e sektor privá tambe lo kièr bai adoptá e sistema aki di hinka e salarionan den freezer. Si tur esaki tabata wordu kompañá pa medidanan di manteneshon di e prèisnan di produktonan nesesario pa biba (nota bon ku nos no ta papia aki di produktonan di primera nesesidat pasobra esakinan ta muchu poko) na un nivel abou tambe anto ainda por a wordu deliberá. (Lokual lo no a nifiká outomatikamente ku nos lo ta di akuerdo kuné).
Pero esaki no ta nada mas ku un suposishon optimista komo ku nos mes a tende i lesa kon e partido aki ta defende ATSA. Loke ta keda no ta nada mas ku LUCHA.
E empleadonan di gobierno mester lucha pa e pueblo di Aruba no kai den e mesun trampa. Maestronan, ambtenaarnan, obreronan mester mantené nan union den e LUCHA aki, pasobra e ta transendental pa ful e pueblo di Aruba. I pa e lucha aki nos no tin mester di bandera ni himno, nos mester di

solidaridat i espiritu di lucha. Pasobra "nan" lo no hala atras pa trata na krea desunion bou di e sindikatonan.
E ehempel di esaki nos por a mira lastimamente serka nos kompaneronan na Korsou.
Aki nos ta papia di un BERDADERO lucha i no un lucha basá riba sentimentunan, pero basá riba e realidat di kada dia, nos pan i e derecho pa disidí riba dje!

COMUNICADA

Directiva di GABA ta declara enfaticamente cu nan ta contra e proposicion cu B.C. kier entama.
GABA ta exigi cu indexering no por ta fuera di salario i hamas lo bai di acuerdo cu un lumpsum fuera di salario caminda tur sueldo lo wordu congela, entre otro bo ta wordu perhudica den kindertoelage, vakantie-uitkering i pensioen.
GABA ta exigi un reunion cu B.C. manera Gezaghebber Tromp a propone den ultimo reunion dia 19 november 1976, pa asina yega na un acuerdo satisfactorio pa obreros den servicio di Gobierno Insular.
GABA hamas por coopera pa drecha situacion financiero cu a wordu daña pa B.C., entre otro teniendo noche Venezolano, nochi Arubiano, fontein bunita, tantisimo vjahes pa Venezuela, Colombia, Hulanda, Suiza, etc.
Akinan si tin placa pa gasta na granel, pero pa obreros si nos mester tende pa parti di B.C. cu mester tene cuenta cu situacion financiero.
GABA ta exigi un nochi di obrero dunando nan e ahustacion di salario pa costo di bida husto cu nan tin derecho ariba dje pa un aña largo.

● *Directiva GABA*

NEDERLANDSE ANTILLEN

RAAD VAN MINISTERS

WILLEMSTAD

Beslissing Raad van Ministers dd. 18 april 1975.
Onderwerp: provisionele schoolspelling.

Teneinde tegemoet te komen aan de verschillen in taalgebruik van het papiamento op de drie benedenwindse eilanden is het raadzaam, voor wat betreft de provisionele schoolspelling, de B.C.'s van Curacao, Aruba en Bonaire te verzoeken met de voor elk eilandgebied akseptabele provisionele spelling op de scholen te starten. In verband hiermee zullen alle voorstukken hieromtrent ter beschikking gesteld worden van de genoemde B.C.'s.
Dit besluit moet mede gezien worden als een experiment teneinde uiteindelijk te geraken tot de officiële Antilliaanse spelling van het papiamento.
Door het Departement van Onderwijs ware de coördinatie van het e.e.a. in handen te houden.

DE MINISTER-PRESIDENT.

(Provisioneel betekent: voorlopig. Voorlopig betekent: in afwachting van iets anders. In afwachting van wat? Van "de officiële Antilliaanse spelling." Red. Skol i Kom.).

NEDERLANDSE ANTILLEN

RAAD VAN ADVIES VAN DE NED. ANTILLEN

ONDERWERP:
Ontwerp-landsverordening ter uitvoering van overgangsbepaling V der Eilandenregeling Nederlandse Antillen (Overdrachtslandsverordening XXI: Schrijfwijze Papiamentse taal).

ADVIES:
De Raad is er bevreesd voor, dat indien de schrijfwijze van de Papiamentse taal door de besturen van drie eilandsgebieden moet worden vastgesteld, dit zal leiden tot drie verschillende spellingen van één gemeenschappelijke taal, hetgeen vanzelfsprekend tot verwarring aanleiding zal geven, die in de eerste plaats tot uiting zal komen bij het onderwijs. Het is van groot belang dat op alle scholen in de Nederlandse Antillen, waar, vooral in de lagere klassen in het Papiaments les gegeven wordt, er één schrijfwijze wordt toegepast die vanaf het eerste schooljaar aan de kinderen wordt onderwezen.
Om bovenstaande redenen moge in overweging worden gegeven de onderhavige ontwerp-landsverordening niet bij de Staten in te dienen, doch deze te vervangen door een ontwerp-landsverordening waarbij de schrijfwijze van het Papiaments voor het gehele taalgebied wordt vastgesteld. Dit is efficiënter dan dat één leerboek in drie verschillende spellingen zal moeten worden gedrukt.

Willemstad, 17 december 1975.

De ondervoorzitter,

De secretaris.

Handen hoog . . .
Een "representatieve groep" V.L.A.-leden steunde unaniem het beleid van het bestuur inzake de spellingkwestie.

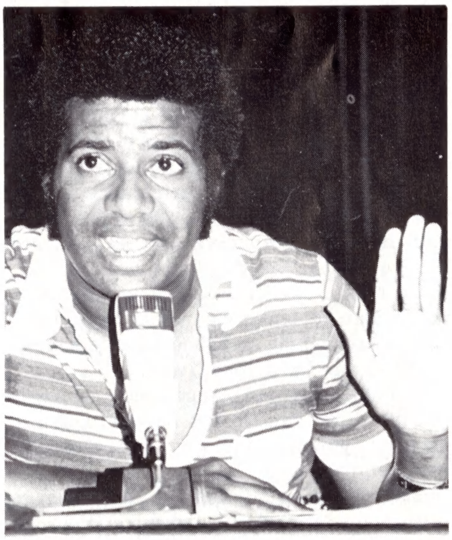
Ontwerp-Overdrachtslandsverordening XXI — Schrijfwijze Papiamentse taal

Heer Sprockel,

Het is welhaast ondoenlijk voor mij om op zo korte termijn enig beargumenteerd advies te geven in een zo controversele materie als de taal en spellingkwestie en de daarmee verband houdende formeel juridische consequenties. Niettemin een ongevraagd advies is zelden welkom, maar ook dit gevraagd advies zal wel niet door een ieder in dank worden afgenomen.
Om maar meteen met de deur in huis te vallen, ik kan mij allerminst verenigen met de hier gevolgde procedure in de spellingkwestie.

Het komt mij voor dat de in hoofde dezes genoemde landsverordening een uitvloeisel is van de brief van het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao d.d. 13 oktober 1975 no. 75/9333 b, waarin dat college verzoekt de wettelijke basis te verkrijgen om de spelling van het papiamentu c.q. de invoering van het papiamentu als voertaal voor het gehele onderwijs op Curacao vast te stellen.
Voor wat betreft de zinsnede: "de invoering van het papiamentu als voertaal voor het gehele onderwijs op Curacao vast te stellen" is niet in overeenstemming met wat het college zelf in de tweede alinea van zijn brief schrijft, n.l.: "De vaststelling van de voertaal binnen het onderwijs wordt geregeld bij Landsverordening en behoort tot de kompetentie van de Landelijke Overheid".
Wat het College in aangehaalde zinsnede schrijft — en dan vraagt het dat nog wel voor het "gehele" onderwijs — verstaat zich niet met die alinea.
Overigens kan ik mij met die alinea verenigen. De op de scholen te gebruiken voertaal dient, zolang de Nederlandse Antillen staatsrechtelijk nog een eenheid is bij landsverordening te worden geregeld. Dit valt m.i. onder punt 11 onder D van artikel 2 van de Eilandenregeling Nederlandse Antillen. Het behoort niet tot de zorg van het eilandgebied; wordt ook niet overgedragen. Nu maakt m.i. de schrijfwijze van een taal — dus ook van een voertaal — een wezenlijk onderdeel van een taal uit (uiteraard daar waar er van een geschreven taal sprake is). Het uiteengaan lopen van de schrijfwijze van de taal kan tot gevolg hebben het ontstaan van verscheidenheid van talen. (Dit laat ik overigens over aan de taalgeleerden; ik wijs alleen op de wetten van de soundshift, daarmee gepaard gaande spellingsverschillen in de diverse taalgebieden). Maar terecht is dan ook, ter verzekering van die eenheid, *de schrijfwijze van de Nederlandse taal hier te lande bij landsverordening vastgelegd. (P.B. 1956 no. 95).* Ook in andere landen wordt e.e.a. door de centrale wetgever voorgeschreven.
Mijn bezwaar tegen dit ontwerp is dan ook dat het lijnrecht ingaat tegen het systeem dat in principe *één taal één* schrijfwijze moet hebben.

Dat het Hoofd van het C.B.J.A.Z. e.e.a. evenzo enigszins aanvoelt, blijkt uit zijn brief van 6 november 1975 no. 9398/J.A.Z. waarin hij voorstelt in artikel 1 van het ontwerp voor het woord "schrijfwijze" "provisionele" in te voegen. Hij duidt daarbij al aan dat hij niet reeds een definitieve schrijfwijze door de diverse bestuurscollege wenst te zien voorgeschreven.
Ook het bestuurscollege van Curacao gaat er in zijn reeds aangehaalde brief van *13 oktober 1975* van uit dat de spelling van de voertaal door de landelijke overheid — dus bij landsverordening — dient te worden vastgesteld. Het zegt bereid te zijn zelf een spelling aan te wijzen (de spelling Römer-Maduro), maar: als provisionele spelling.
Het ontwerp-landsverordening (en de mening van de heer Mr. J. H. van der Kuyp blijkens zijn brief van 12 november 1975) is geheel in tegenstelling met de hiervoren aangehaalde opinies, waar ik mij, zoals reeds aangeduid, geheel bij aansluit.
Ik acht deze ontwerp-landsverordening *dan ook volledig in strijd met de Eilandenregeling en draagt m.i. te veel het odium van het doel heiligt de middelen.* Het staat m.i. *de Regering niet vrij* om een taak, die zich niet tot delegatie leent, over te laten aan verschillende lagere overheden.

Frank Zaandam: "De V.L.A. laat zich op geen enkele wijze manipuleren door partijen of politici."

Overigens blijkt e.e.a. ook overduidelijk uit de beslissing van de Raad van Ministers van 18 april 1975. Toen werd wel besloten om de diverse eilandbesturen te verzoeken met een *"akseptabele provisionele spelling op de scholen te starten",* maar met de als het ware ingebouwde beperking: "Dit besluit moet mede gezien worden als een experiment teneinde uiteindelijk te geraken tot de officiële Antilliaanse spelling van het Papiaments."
Welnu, artikel 1 van het ontwerp-Overdrachtslandsverordening XXI: Schrijfwijze Papiamentse taal is zowel met de woorden als met de bedoeling van genoemd besluit van de Ministerraad in flagrante strijd. In dat ontwerp wordt aan de eilandgebieden (overigens rijst de vraag of de aanduiding "eilandgebieden" wel correct is in redactionele zin) overgedragen de zorg voor de regeling van de plaatselijke schrijfwijze van de Papiamentse taal.

De vraag kan gesteld worden, wat er dan dient te geschieden om uit de toch wel ontstane impasse te komen.
Het zoeken naar een antwoord maakt dat het ijs onder de voeten van schrijver dezes nog gladder wordt en daarmee het gevaar van uitglijden nog groter.
Maar er zouden enige antwoorden te vinden zijn, bijv.

a. Uit courantenberichten zou te lezen zijn, dat de onderwijsdeskundigen op de verschillende eilandgebieden het voor wat betreft de spelling te gebruiken ten behoeve van het onderwijs met elkaar eens zijn. De Regering zou daarop een landsverordening voor wat betreft de schrijfwijze van het Papiaments kunnen baseren.
b. Indien er toch verschillen bestaan zou in de onder a bedoelde landsverordening een voorkeurspelling en een andere spelling kunnen worden opgenomen.
Op a. en b. zullen nog wel varianten te vinden zijn. Maar het blijft dan een oplossing, geregeld door de landelijke overheid.
c. Een andere mogelijkheid is — en dat is dan in de geest van vorengenoemd besluit van de Ministerraad — dat door de Regering aan de bestuurscolleges nogmaals wordt gevraagd op de scholen te starten met een door hen op het moment gewenste provisionele spelling, vooruitlopende op een desbetreffende landsverordening. De brief zou dan iets anders gesteld kunnen worden dan die van 9 mei 1975. In feite kan dit eigenlijk eerst wanneer de ontwerp-landsverordening basisonderwijs en kleuteronderwijs het publikatieblad hebben bereikt.
Indien een bestuurscollege dan nog medewerking weigert op grond dat de landsverordening schrijfwijze Papiamentse taal er nog niet is, handelt het niet meer in het belang van het kind.
Tenslotte zou ook de zin in het besluit van de Ministerraad: "Door het Departement van Onderwijs ware de coördinatie van het e.e.a. in handen te houden" anders dienen te worden geredigeerd. Door o.m. de onduidelijkheid van wat die coördinatie nu eigenlijk inhoudt, kunnen er toch wel weerstanden worden gewekt.

De Juridisch Adviseur,
MR. W. WEISFELT.

Curacao, 13 november 1975. ●

Informashon na mayornan di muchanan den seis klas di skol basiko

Si tur kos bai segun deseo bo yiu lo bai laga skol basiko e aña eskolar aki. E pregunta grandi lo ta naturalmente: I awor kiko? Unda mi yiu lo bai?
Hunto ku bo yiu tin ainda un mil mucha pa kende e pregunta aki mester wordu kontesta. Mayoria di nan lo haya un luga den enseñansa avansa: huishoudschool, skol tekniko, e.t.a.o., mavo, havo, v.w.o. Pero kon ta wordu disidi na unda bo yiu ta bai? Wel e departamentu di asuntonan di enseñansa a disidi ku 4 medio di selekshon lo worde uza:
1. E konseho di e kabesante di e skol unda bo yiu ta awor.
2. Dos trabou di prueba kordiná (gecoördineerde proefwerken); esakinan ta trabounan di prueba ku tur muchanan di seis klas lo hasi na mes momento. Tur mucha di seis klas lo traha pues e mesun trabounan. E trabounan di prueba lo worde kompilá pa un komishon di kabesantenan di skol i lo worde teni na oktober/november '76 i entre Karnaval i Pasko Grandi '77.
3. Un èksamen di admishon, organisa pa e Departamento di Enseñansa. E fecha di esaki no ta fihá ainda.
4. Un test sikolohiko pa tur mucha di seis klas. E test aki ta worde organisá pa e Buro Pedagogiko-Didaktiko na mart 1977.

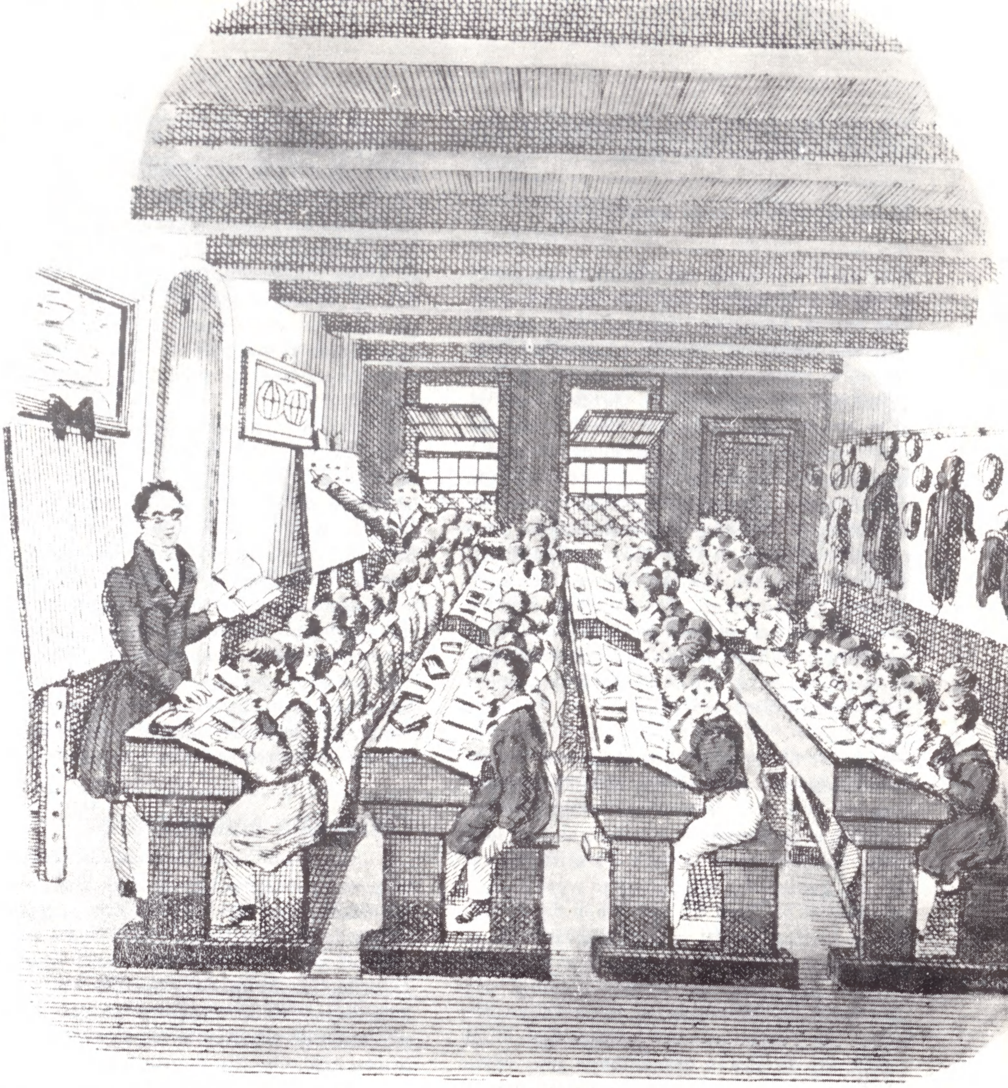
Tur e informashonnan aki na final ta bai pa e komishon sentral, ku lo disidi unda e muchanan lo bai. Den e komishon aki ta presente: personan di skol basiko, avansa, Departamento di Enseñansa, mientras ku un inspektor di enseñansa lo fungi komo presidente. ●

Wat is demokratie?

Wij leven in een demokratisch land. Iedereen boven de 18 jaar met de Nederlandse nationaliteit mag eens in de 4 jaar een persoon (of partij) kiezen die hem zal vertegenwoordigen en zijn belangen zal behartigen in Staten of Eilandsraad. Verder heeft iedereen bepaalde rechten en plichten die in wetten zijn vastgelegd. Dat is onze demokratie. Maar kunnen we nu zeggen dat het volk regeert? Want dat betekent het woord demokratie toch eigenlijk.

Belemmerende faktoren

Regeren door het volk wordt bemoeilijkt door de volgende faktoren:
1. Wij (het volk) kunnen alleen maar vertegenwoordigd worden door politieke partijen. Je moet dus maar net een partij weten te vinden die overeenstemt met jouw ideeën. Het is mogelijk dat zo'n partij er gewoon niet is. "Dan moet jezelf maar een partij oprichten", wordt er in zo'n geval wel gezegd. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, zodat deze mogelijkheid meestal mooie theorie blijft.
2. Als je een bepaalde partij gekozen hebt en je bent het na enige tijd niet eens met het beleid, kun je ze dan ter verantwoording roepen? Welnee, ze hoeven zich voor niemand te verantwoorden. Het enige wat je kunt doen is vier jaar wachten en dan op een andere partij stemmen.
3. Als je op een bepaalde partij stemt, weet je meestal niet goed waarvoor je stemt, omdat politieke partijen vaak allerlei mooie termen gebruiken terwijl het volkomen onduidelijk blijft wat ze er nu eigenlijk mee bedoelen.
4. Staatszaken zijn ingewikkeld; sommige zaken worden echter onnodig extra moeilijk gemaakt, zodat grote groepen mensen het idee krijgen dat ze het niet kunnen begrijpen. Daarmee zijn zij dan uitgesloten van het "meeregeren", van de demokratie.

DEMOKRATIE, ook op school

Uit alles blijkt dat de staat niet zo erg demokraties is. Niet het volk regeert, maar een paar mensen, die als ze willen, zich niet zo erg veel van het volk hoeven aan te trekken.

Kansen

Hoe kleiner de groep, des te meer kansen zijn er voor demokratie. B.v. op school, in de fabriek, op kantoor etc. Daar hebben de mensen meer kontakt met elkaar. Daar kunnen de problemen beter onder elkaar besproken worden, zodat ze duidelijk worden. Daar kunnen de mensen aan de top ter verantwoording geroepen worden. Daar kan iedereen zijn stem laten horen en kunnen besluiten genomen worden op basis van de beste argumenten.
Maar wat zien we?
In plaats dat de echte demokratie een kans krijgt in bedrijf of op school, zien we hier een struktuur naar het model van de staat, met dezelfde nadelen: een klein groepje mensen dat volledig geïnformeerd is, terwijl de grote massa er buiten wordt gehouden. Dat is onjuist. Het is ook jouw bedrijf, jouw school, een belangrijk deel van je leven speelt zich daarin af. Daarom moet je kunnen meedenken en meebeslissen in je situatie. Alle argumenten moeten in een vrije diskussie naar voren kunnen komen. Je moet over die argumenten kunnen nadenken.

Wat is daarvoor nodig?

1. Er moet een grote openheid zijn tussen alle betrokkenen. Er mag geen informatie achtergehouden worden.
2. Iedere belangstellende moet direkte invloed kunnen hebben. Dat kan het best in massale vergaderingen gebeuren, waar iedereen mee kan denken en mee mag stemmen (b.v. in de vakbonden). Zo'n diskussievergadering is de basis van elke echte demokratie. Natuurlijk, daar gaat heel wat tijd in zitten, maar demokratie kost nu eenmaal tijd. Bezwaarlijk is het echter niet. Pas als alle kleine eenheden van de maatschappij — bedrijven, kantoren, scholen — zo gedemokratiseerd zijn, kunnen we gaan denken aan

een demokratische staat, gebaseerd op een demokratische maatschappij.

Demokratie in ons onderwijs

Het onderwijs heeft een ontwikkeling doorgemaakt die parallel loopt aan de ontwikkeling van de ekonomie. De ekonomie in handen van de koloniserende mogendheid, de school in handen van de koloniserende mogendheid; de ekonomie in handen van de rijke bovenlaag: de school voor hun kinderen. Naarmate de school meer behoefte kreeg aan geschoolde mankracht, werd de school meer een service-instituut waar de toekomstige werkers de noodzakelijke kennis geleerd krijgen. Met noodzakelijk wordt bedoeld: noodzakelijk om op het werk te kunnen funktioneren. Het gevaar is levensgroot dat de school door de ekonomie wordt opgeslokt. Dan zal er van een maatschappijkritiese vorming van de leerlingen geen sprake meer zijn.

Het hoeft niemand te verwonderen dat de leerlingen niet zo heel erg veel belangstelling hebben voor demokratisering. Sommigen zijn al zo hopeloos verminkt, dat ze niet meer kunnen leven zonder autoriteiten op allerlei gebied die hen vertellen wat ze moeten denken en doen (en niet alleen bij de kinderen treffen we dit verschijnsel aan . . .). Anderen hebben al zoveel klappen te verwerken gekregen, dat ze onverschillig zijn geworden. En tenslotte noemt de boze autoriteit de vernieuwers "raddraaiers" en houdt hij de Brave Hendrikken een vette kluif voor in de vorm van een hoog baantje.

Zelfstandig worden

Demokratische persoonlijkheidsvorming is van belang voor het zelfstandig worden in de maatschappij van nu en in de toekomst. Soms wordt wel eens gezegd: de leerlingen hebben er geen behoefte aan, moeten wij het ze dan opdringen? Er is inderdaad weinig keus: de Antillen staan voor een naderende onafhankelijkheid, het volk dient daarop voorbereid te worden. En als je dan toch een groot deel van de dag bezig bent met opdringen — want de meeste vakken worden echt niet zo leuk gevonden — mag een wezenlijk belang van de leerling, demokratische persoonlijkheidsvorming, heus wel gestimuleerd worden.
Demokratisering betekent in de eerste plaats: bewustwording, weten wat er gebeurt, hoe het gebeurt en waarom. Op basis hiervan kunnen er algemene vergaderingen gehouden worden, massavergaderingen, die de mogelijkheid in zich dragen van algemene (dus niet-autoritaire) besluitvorming en zelfbestuur. Pas door het eksperiment op lange termijn zal blijken wat mogelijk is en wat niet. Wie dit eksperiment schuwt houdt de ontwikkeling tegen, of hij dat nou beseft of niet.

Demokratiseren op school

Wie moet er mee beginnen?
Als we in de hiërarchie van bovenaf beginnen, zoals het hoort, dan komen we eerst bij de schoolbesturen. Op het gebied van demokratisering kan weinig van hun verwacht worden omdat zij in de praktijk te ver van de school af staan.
Dan komen we bij de schoolleiding, direkteuren en hoofden van scholen. De meesten van hen zullen niet staan te springen om wat van hun macht uit handen te geven. Niet omdat zij zulke machtswellustigen zijn, maar omdat zij ervan overtuigd zijn dat het *hún* plicht is de school goed te laten funktioneren. En dat is nog niet zo vreemd, omdat zij verantwoording verschuldigd zijn aan het schoolbestuur.
Dan komen we terecht bij de leerkrachten. Niemand van ons zal het gevoel hebben op een ideale school te werken. Vaker zal het voorkomen dat er een aantal mensen zijn die in meer of mindere mate een gevoel van onbehagen hebben, maar het van elkaar niet weten. Voor leraren is die situatie het gemakkelijkst te doorbreken. In gesprekken met kollega's kunnen bepaalde problemen ter sprake worden gebracht. Aan onderwerpen geen gebrek: b.v. spelling van het Papiamento, resultaten van het onderwijs, motivatie, selektie, onafhankelijkheid, vandalisme op de scholen etc., etc.

Leerlingen: samenwerken

Voor de leerlingen ligt de zaak wat moeilijker. Hun aantal is veel groter en de groep is onoverzichtelijker. Men kent elkaar weinig, zelfs de leerlingen uit de eigen klas. Dit komt hoofdzakelijk door het feit dat ze nauwelijks met elkaar kunnen (mogen) samenwerken, ook al zitten ze met twintig, dertig in één klas. Op zijn eentje kan een leerling niets doen, dat weet hij. Zijn positie is zwak: strafwerk, lage cijfers, represailles op het eksamen, schorsing of eventuele verwijdering zijn dreigende gevaren die boven zijn hoofd hangen voor het geval dat hij de normale gang van zaken verstoort. Van essentieel belang is dus het vinden van medestanders. Wie zijn oren en ogen goed open houdt zal zien dat die er heus wel zijn.
Het gaat er nu om te zorgen dat er een grotere groep komt. Een kleine groep is niet in staat belangrijke veranderingen tot stand te brengen. Ze moet vooral niet meteen een konflikt aangaan met de schoolleiding, want als kleine groep verliest ze toch. En vooral niet gaan schelden op medeleerlingen. Wat dan wel doen?
Praten met hun groep over bepaalde dingen op school. Dat kan een proefwerk zijn dat niet goed uitkomt, een leraar die teveel straf geeft, een vervelend lesrooster, of zaken die de hele school betreffen, zoals gebrek aan rekreatiemogelijkheden, een schoolsportdag, een schoolfeest etc.
Er moet niet verwacht worden dat de andere leerlingen in korte tijd dezelfde ideeën hebben als de aktiegroep. (Veel van wat hier gezegd wordt is ook van toepassing op de Vakbond van Leerkrachten Aruba, V.L.A.). Ze moeten de tijd krijgen om de problemen te overzien.
Belangrijk is de manier waarop de problemen gepresenteerd worden. Het stellen van enkele vragen (in een vergadering of in een schoolkrant) heeft meestal meer effekt dan het plotseling gaan schelden op een bepaalde leraar.
Natuurlijk dient men over een zekere informatie te beschikken. Het is daarom belangrijk dat men (b.v. bij teveel huiswerk) eerst met de klas praat en daarna met de leraar.

Als de leraar weigert op de redelijke eisen van de klas in te gaan, kan de hele klas weigeren het werk te maken. Eventueel kan deze aktie uitgebreid worden tot andere klassen.
Ook hier geldt weer: alleen ben je machteloos, met een groep, liefst allemaal, kun je veel bereiken.

Leerlingenraad

Als er zoal enige ervaring opgedaan is, wat er met akties bereikt kan worden, wordt het tijd eens te gaan denken aan een struktuur waarin dit proces gestroomlijnd kan verlopen.

Zo'n struktuur kan b.v. zijn een leerlingenraad.
Verscheidene scholen op Aruba hebben reeds een leerlingenraad. Maar het bestaan van zo'n raad hoeft niet automatisch te betekenen dat er nu sprake is van demokratie. Het kan zijn dat de leerlingenraad een handig middel is voor de schoolleiding om de school beter te laten funktioneren naar hun opvattingen. De leiding is nu beter op de hoogte van wat er onder de leerlingen leeft en kan sneller reageren.

Een leerlingenraad zal moeten bewijzen wat hij waard is. Op dit gebied heeft vooral de leerlingenraad van het Colegio Arubano reeds enig baanbrekend werk verricht. Als een aantal leerlingen iets wil, laten ze dan eerst proberen hun medeleerlingen er voor te winnen. Wordt de groep niet voldoende groot, vergeet het dan maar. Maar als de groep wel groot genoeg is, kan de leerlingenraad er mee naar de schoolleiding stappen. Stemt deze toe, dan is dat prima. Alle leerlingen die erbij betrokken zijn hebben het gevoel dat ze iets bereikt hebben. Stemt de schoolleiding niet toe, dan moet het voor de leerlingen duidelijk zijn dat zo'n leerlingenraad weinig voorstelt en kan eventueel tot aktie overgegaan worden. Dat is dan weer een bijdrage tot de bewustwording.

Doel van demokratisering

1. Mogelijkheden voor allen om werkelijke invloed uit te oefenen op het werk waarmee ze bezig zijn, op hun eigen leven.
2. Afbraak van traditionele autoriteitsverhoudingen en het voorkomen van een nieuwe autoriteit: de technokratie.
3. Bevrijding van het individu en daaraan verbonden het scheppen van kansen voor iedereen om verantwoording te (leren) dragen.
4. Bevordering van de arbeidsmotivatie van alle werkers in het onderwijs.
5. Ontwikkeling van jeugdige (en niet meer zo jonge) mensen tot echte demokraten.

Volwassenheid

De z.g. volwassenheid van de leerling zal op bepaalde punten zeker als tegenargument gebruikt worden. Onvolwassenheid is o.a.: gebrek aan inzicht, motivatie en sociale discipline.
Het is duidelijk dat deze eigenschappen zich moeten ontwikkelen. Maar het is even duidelijk dat ze zich pas kunnen ontwikkelen als de leerling de kans krijgt ze te verwerven. Hoe kan iemand leren beslissen, als er steeds voor hem beslist wordt? De autoritaire schoolstruktuur van nu is uitermate geschikt om onvolwassenen te produceren. De machtsstruktuur dwingt de leerling tot een houding van onderwerping, gehoorzaamheid en ongemotiveerde mee- of tegenwerking. De werksfeer in veel klassen is hiervan een goed voorbeeld. Het aantal leerlingen dat niet, of alleen voor een proefwerk of eksamen werkt, is groot. Veel leerlingen en leerkrachten beschouwen deze zaken helaas als gewoon.

Deskundigen

Moeten we de beslissingen aan deskundigen overlaten? Nee. De deskundigen moeten hun deskundigheid in dienst stellen van hen die de beslissing moeten nemen, zodat bij het nemen van de beslissing met zoveel mogelijk feiten rekening wordt gehouden.

Vertrouwen

"Wij moeten vertrouwen hebben in de schoolleiding en in deskundigen". O.k., maar dat betekent nog niet dat we ons lot nu maar in hun handen moeten leggen . . .

Tijdrovend en inefficiënt

Demokratie kost inderdaad veel tijd, maar of het inefficiënt is kan betwijfeld worden. Besluiten die van bovenaf opgelegd worden zullen met minder motivatie uitgevoerd worden dan besluiten waar men zelf aan meegewerkt heeft. (Het laatste spellingsbesluit is hiervan waarschijnlijk een goed voorbeeld).

Inzicht

Er wordt wel beweerd dat jonge mensen te weinig inzicht hebben om mee te kunnen denken en mee te kunnen beslissen. Voor inzicht is nodig: kennis en ervaring. Men zal moeilijk kunnen ontkennen dat leerlingen bij het onderwijsgebeuren betrokken zijn. De mogelijkheid dat zij verkeerde beslissingen nemen, is niet groot. Als ze de zaak nog nauwelijks overzien, zullen ze vertrouwen hebben in goede argumenten. Dat vertrouwen wordt op den duur steeds kritieser, totdat zij tenslotte zelf met argumenten kunnen komen.
Een enkel voorbeeldje tot besluit. Kan een brugklasser iets zinnigs zeggen op de vraag of een leraar voldoet? Wel degelijk. Hij is namelijk de enige die kan bepalen of hij die leraar begrijpt. En verder zijn er bepaalde problemen waar een 12-jarige meer inzicht in heeft dan een volwassene die een betrekkelijke buitenstaander is.

J. JUTTEN

(Bron: "Demokratie op school" SUN, Nijmegen 1970).

Nan ta kanta nos ta balia

Riba ritmo
di Aruba Dushi Tera
ku bandera
den nos man
nos ta balia wals
ku anán a duna nos

Na skol nos muchanan
lo siña awendia
un ortografía
ku a para bira
un chèrchè pa Aruba
anán ta kanta
anós ta balia

Riba olanan
di Status Aparte
nos ta drif bai
den nos . . .
nos Aruba so
su so den mundo
un kabes chiki
di un feneta
ta na unda
nos ta bai
anán ta kanta
anós ta balia

Ki nos mes
e mes un pueblo
sa ta ki
ta sosodé
si nos tir'un bista
rista den tur skina
lo nos ripará
k'un kantidat
di nos Rubiano
un'sa
ki ta andando
pesei
anán por kanta
anós ta balia

Si nos sigi bai
asina
nos demokrasia
ta para bira
diktatura di berdat
libertat di skirbimento
ta na unda
bo a keda
pero
anán ta kanta
anós ta balia

Nos Rubiano
lanta para
mira kiko
nos por hasi
lag'e kanto
i e balia
tin nan harmonia

Nena Bennett

E PESEBRE DI MACHIDÚ

Cu su mannan chikito Mayra tabata cariciá e Niño Hesus den e pesebre. E luznan di tur color tabata reflehá den su wowonan grandi y bunita. Esta netji Machidú su pesebre tabata! Pa mayra no tabatin ningun pesebre asina bunita. Ni esun di den misa tabata asina netji manera esun di Machidú. Pero un cos tabata intrigá Mayra. Den ningun pesebre el a nota e imahen di e santo bistí na maron, pará tras di San Hosé. Ni den e pesebre di scol, ni e di misa, ni e di cas y ni den esun cu el a mira den un show-case na Playa. Mayra tabata conocé tur e figuranan: e Niño, Mama Maria, San Hosé, e wardadornan y e reynan. Na scol e mes a pinta un pesebre mashá bunita y juffrouw a prik e riba bordji. Dia cu juffrouw a conta e storia di Pascu di Nacemento el a scucha masha bon mes, ta pesey e por a pinta e pesebre asina bon.

"Machidú, e imahen pará tras di San Hosé ta ken e ta? Den ningun pesebre mi a weité. Juffrouw tampoco a conta nos di dje".

Machidú a hari y a pasa man den Mayra su cabey. Cu un voz yen di amor el a bisé: "Mi yiu esey ta un historia basta largo. Lo mi contábo ta di ki manera e imahen di San Antonio ta forma parti di mi pesebre. Pero promé bo ta canta e cantica di Pascu cu bo a primintími".

Cu un stem fini Mayra a canta e precioso cantica: Bonbiní o Niño.

"Machidú ke tendé awor na Hulandés? Nu syt wellecome?"

"Claro mi amor, bo ta canta asina dushi cu mi por sigui scuchábo pa hopi ora mas".

E voz infantil a completá e ambiente di Pascu cu tabata reina. Machidú su cara tabata reflehá com feliz e tabata sintié den compania di su bisanieta.

"Danki Mayrita, bo a canta mashá bunita. Mas 'oro bo ta canta pa Pachidú tambe tende com bunita bo ta canta. Awor e ta drumi. Bueno, awor e historia. Sí, esey ta un imahen di San Antonio. Un dia lo mi contábo di e santo ey. Bo ta pará cu e tin un Niño cargá den su braza? Esey ta Niño Hesus kende ta un gran amigo di San Antonio. E Santo ey a yega di scucha masha hende nan oracion y ta pesey e tin hopi amigo aki na mundo. Ami semper a pidi su yudanza den oranan di necesidad. E historia cu mi ta bai contábo a sosodé hopi aña pasá. Tabata den e dianan di Pascu y mi tabata cerca di duna luz. Esey ke meen cu mi tabata spera un baby . . ."

"Mescos cu Mama Maria, no Machidú?"

"Sí, mescos cu Mama Maria. Pacidú no tabata na 'Ruba. E tempo ey hopi hende cu no tabatatin trabao tabata bai Cuba pa corta caña. Aya nan tabata paga bon. Pachidú tambe a bai lagando mi atras cu bo madushi na barica y Mo Diek na edad di dos aña. Mi situacion tabata malo pasobra ya a haci dos luna cu mi no a haya ningun noticia di Pachidú. Durante e siete luna cu e tabata 'fó mi a haya dos carta di dje y binti dollar. Cu e placa ey mi a laga drecha e dak di cas cu tabata lek y a haci otro gastonan di cas. Pero Pascu tabata cercando y mi tabata boca'-bao. Esey ke meen bashí. Como cu mi curpa tabata birando pisá mi no por a bai strika pa hende tampoco pa gana algo. Mientras tur hende tabata haci preparacion pa Pascu mi tabata bira dia pa dia mas tristo. Mi mama tabata yudami, pero e pober mes no tabatin mucho cos. E nobena di Pascu a cuminzá. Mardugá mi tabata lanta pa mi bai e misa di Aurora. Asina nos ta yama e misa pa nobena di Pascu. Nobena ta un oracion cu bo ta haci nuebe dia largo. Nunca mi a laga di cumpli cuné. Pa mi no tin Pascu sin su misanan di Aurora. Ta pesey te awe mi no a falta ni un . . ."

"Machidú ami no a bai nunca".

"Esey ta pasobra bo ta chikito ainda. Bo mester di hopi soño, Mayrita. Pero lagámi sigui conta com San Antonio a yudámi. Mi a dicidí di pidi e santo mi amigo pa presentámi un noticia di Pachidú. Ta pesey cu despues di e misa di Aurora mi tabata keda pa e otro misa y asina tene

Receta di Boyo di mains

1 1|2 koppi di mainsju chikito
3 koppi di harinja blanco
1 1|2 cuchara grandi di "crisco"
1 1|2 cuchara grandi di margarina
3 teeleep di salu, 2 teeleep di "baking powder
2 1|2 koppi di sucu bruin
1|2 koppi di raseenchi
1 coco, raspá pa jena 1 koppi
2 teeleep caneel, "allspice" 1 teeleep, "cloves"

DIRECCION:

den un recipiente ta pone:
mainsju chikito, harinja blancu, "crisco" i marg
powder", coco y raseenchi, "allspice", caneel, "c
awa, draai e poco poco te ora e bira un mansa, no
Hunta 2 orna bon ku rees, orna 9 x 12 inch, pon
waak si nan ta bruin ariba si no ta bruin lage pa

Rec

un nobena na San Antonio. Mayrita, baha e radio un poco mas dushi, e música di gaita ey tin mi cansá caba. Nan tin mas di cinco simán caba ta toca e cosnan ey. Awe ta Pascu, awe ta cantica di Pascu nan mester toca y no e cosnan ey cu ta mas desorden cu nan ta cantica . . ."

"Si pero Machidú e gaitanan tambe ta di Pascu".

"Ay Mayrita, esey ta bon pa hende hoben, pero Machidú ta bieu caba. Ma lagami sigui conta. Bueno, di tres dia cu e nobena tabata andando mi a tende di un tanta di mi, cu nan tabata spera un barco di Cuba den e dianan ey. Mi curazon a bula. 'Mahina bo si bini noticia di Dichi. Diolaga e manda algo cen. Tabata manera cu mi curazon a bira contento. Mi a cuminzá drecha cas. Mi a saca e cortinanan di fiesta fo'i den baul y m'a strikanan. Mi a bari e sabana rond di cas y a kima tur sushi. M'a laga busca Buchi Goi bin blancha cas y mi a pidié trece poco santu blancu pa tira den flur . . ."

"Santu blancu den flur Machidú? Esey ta pa susha flur".

"No Mayrita, e tempo ey tabata custumber di plama e santu blancu ey den cas. Tabata un señal di limpieza. Ademas e flurnan no tabata di mosaico ni tapijt sino di tera of cement. Mi a laba glas, kelki, enfin mi a cuminzá prepará pa Pascu y tur mi tristeza di último dianan a disparcé. Un shimis nobo mi no tabatatin pero pa Diek sí mi a cose un bunita carzon cu gjel. El a paré masha spierto.

Tur dia San Antonio tabatin su luz y su flor. Tabata parcémi cu e Santo tabata weitámi cu amor. Esey tabata mi 'mahinasion naturalmente. Den misa Pastor a cuminzá drecha e pesebre caba. E tempo ey no tabatin luz di color pasobra no tabatatin coriente, pero dia di Pascu mes e pesebre tabata keda mashá bunita cu tur e belanan cendí. Nos Pastor tabatatin smak pa dorna un pesebre.

Dos dia promé cu Pascu e barco a drenta. Asina cu mi a sali fo'i misa mi mama a bin contrámi pa contámi cu e barco tabata drentando. Purá mi a lanta Diek for di soño y nos a bai waf. Tabatatin manera semper basta hende cu a bin busca noticia di Cuba. Mi a yega ya ora cu e barco tabata marando, pasobra mi curpa tabata asina pisá y Diek su pasonan chikito.

Riba dek mi por a mira algun hende conocí. Di ripiente mi a mira den nan un figura familiar. Mi curazon a cuminzá bati purá-purá. Mi no por a kere mi wowonan. Sí, tabata Dichi! Dichi mes! Un poco flaco y kimá di solo, pero cu un cara contento. Mi no por a muf y mi a warda te ora el a baha bin contrámi. Mi legria tabata grandi. Ora cu el a cohémi tene den su brazanan tur loke mi por a haci ta yora.

E mesun anochi ey bo madushi a nace y nos a yamé Aurora Antonieta. Nos promé yiu muher.

Mi a pasa un Pascu feliz. Dichi a cumpra tur cos bon pa fiesta di Pascu y pa celebrá nacemento di nos yiu. Boyo, pandushi, kuki, biña, cucuy enfin tur cos pa brinda nos famia y amigonan cu a yena cas pa bin saludános . . ."

"Pachidú a trece ayaca y kalakuna y orange tambe?"

"Ay no, Mayrita. E tempo ey nos no tabatin placa pa cumpra e cosnan ey. Ta awendia e hendenan a para bira ta come y bebe tur e co'i luhonan ey. Bueno, lagámi sigui conta. Den un huki di cas Dichi a pone e bunita pesebre cu el a trece for di Cuba. Aya ningun cas tabata falta nan "Nacimiento" y el a haya esey un bunita regalo di Pascu pa mi. Pero ami a duné un regalo mas precioso, cu tabata bo madushi.

Pa gradicí San Antonio mi a pidi Dichi pa pone e imahen di e santo tras di San Hose y tur aña mi a keda pone San Antonio den e pesebre.

Dichi a spar su cen bon na Cuba. Cuné el a cumpra e cunuco cu a duné suficiente ganamento y nunca mas el a sali bai traha 'fó. Despues cu el a haya trabao den Lago nos situacion a bira mihor, esey ke meen cu nos no a pasa necesidad mas.

Cada aña mi ta dorna e pesebre y ta gradicí Niño Hesus di nobo pa tur bondad. Y San Antonio ta haya su lugar di honor den e pesebre. Awor bo sa ta pakiko, Mayrita".

"Machidú, esta bunita bo sa conta storia. Ni Juffrouw ta conta bunita asina. Mi por hiza e radio poco awor?"

"Claro cu sí, Mayrita. Awe ta Pascu, dia di legria, pero corda cu Pachidú ta drumi".

Yen ternura Machidú ta braza su promé bisanieta y den su curazon e ta gradicido di por pasa un otro Pascu feliz, rondoná di tur su sernan kerí.

D. LACLÉ H.
okt. 1976

---

ju chikito

"

' 1 teeleep.

garina cortá na dauw, salu, sucu, "baking
loves". 'den e ingridientenan aki ta pone
duru, delegá, manera un papa diki.
e den forno di 375 gr. pa $1/2$ ora, despues
$1/4$ ora atrobe, te ora e bira bruin.

eta traha pa Sra Vda. Lucilla López-Croes

ORTOGRAFÍA di papiamento

ALFABET

a awa	j jong, joyeria	r rosea
b bolo	k kico	s solo
c centro	l luna	t tuna
d dede	m mesa	u usa
e enfermera	n nanishi	v victoria
f funchi	ñ huña	w wowo
g galiña, general	o oro	x extra
h habri	p pipa	y yabi
i insecto	q Quito	z zink

Den e alfabèt di Antoine Maduro a keda luga habri tras di e lètèrnan e-i-o-u. Bisto pasobra e lètèrnan aki ta representa mas ku un sonido i e pronunsiashon mester wordu reglá. E base di un ortografia segun e sistema fonologiko ta un signo pa kada sonido.

E SISTEMA MANSURIANO DI VOKALNAN

VOKALNAN

a	e	e	i	i	o	o	u	u
cas	tera	pen	pipa	lip	copa	bom	dushi	bus

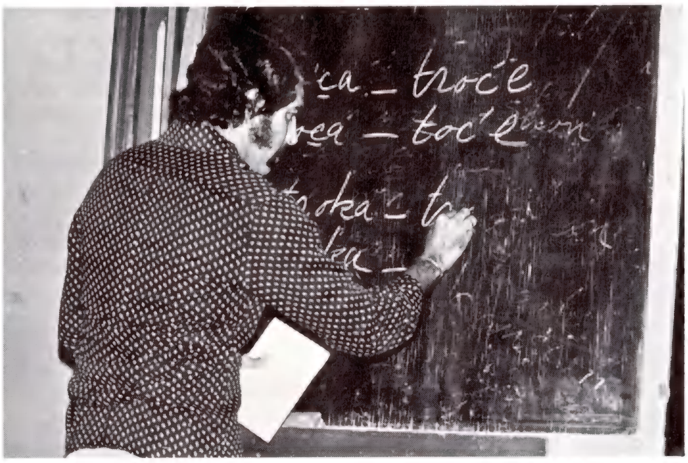
Entre tera - pen
pipa - lip
copa - bom
dushi - bus tin un oposishon den pronunsiashon ku no ta wordu ekspresa den e manera di skirbi.

Un ortografia segun un prinsipio fonologiko ta purba trese un apoyo dor di uza signonan diakritiko (`) pa laga mustra klaramente ku ta trata aki di un otro vokal.

tera - pèn
pipa - lep (e mesun sonido ku den "tera" pues e mesun signo di vokal).
kopa - bòm
dushi - bùs

Mansur no ta duna ningun sosten. Ki maneho bo ta hiba pa ku e alumnonan, pa hasi e diferensia entre e diferente vokalnan? E alumnonan ta haya tende ku e diferensia den sonida ta'puramente prosodico'? Prosodia ta un termino di estilo. Kiko ta e base di e 'regla prosodico' di Mansur? Nos ta keda aki den duda. Ademas den prosodia ta kustumber di uza simbolonan prosodiko riba palabranan pa regla e aksèntonan. Segun nos ku esaki a keda demostra ku e 'regla prosodico' di Mansur ta inutil.

- e sonido natural di e O, manera den oro, boca, wowo ta worde kambia den e pronunsiashon di: bòm, hòmber, dòkter;
- fuera di e sonido natural di E, manera den hende, bestia, tres, ta skirbi E tambe den e palabranan pèn, kèns, kèlder, suèrte i e diferensia ta un kuestion di pronunsiashon.
- e sonido natural di e U manera den skur, tur, ta worde kambiá den e pronunsiashon, bus, truck.

E usadonan di idioma ta worde yudá ku e reglanan aki? Nan ta worde laga pa nan kuenta i nan mes mester bai buska kiko e pronunsiashon mester ta.

Kompara: E sker ta grandi (Hulandes scheur)
E sker ta grandi (Hulandes schaar)

Si un alumno topa ku e frasenan aki, kon e por haya su kua ta e pronunsiashon korekto? Un ortografía segun e prinsipio fonologiko kier evita nèt e problemanan aki. Ki regla praktiko bo ta duna e alumnonan pa mustra e oposishon entre e vokalnan menshona aki riba.

Sin mas Mansur a sali di e sistema spaño do vokalnan.

i u
e o
a

Nos ta haya esaki kompletamente robés pasobra bo no por sali di Spaño pa deskribi Papiamento, pero bo mester sali di Papiamento més pa deskribi e idioma den su struktura interno di vokalnan. Un esho kla ta ku e sistema di vokalnan den Papiamento ta mas grandi ku esun spaño. E vokalnan ku tin un pronunsiashon diferensia den Papiamento ta algo historiko ku nos a haya. E destinkshon den pronunsiashon aki nos kier mira tambe den e manera di skirbi. I e signonan diakrîtiko ku Mansur a rechasa lo ta nèt un bon ayudo den enseñansa di ortografia i idioma. Nan tin pues e funkshon pa distingî palabranan.

P.e. Sker Mansur ta duna un moda di skirbi e diferente palabranan aki: Sker.
Skèr

Mansur ta laga un vokal afó i esei ta e UU manera den hür. E trema ta un proposishon di e grupo fonologiko. Esaki no ta un lei ku no por wordu desvia foi dje, pero por presenta otro signo. Pa esaki kasi nos por pensa riba un proposishon etimologiko. Pa e vokal aki ta fasil pa formula un regla di eksepshon.

DIPTONGONAN

Creciente: ia ie io ua ue uo
biaha miedo odio iguala pueblo cuota

Decreciente: ai ao au ei eu
aire trabao autor pleito leu

Indecio: iu ui
viuda cuida

E sigiente "diptongonan" ku tin serka Maduro nos nó ta haya serka Mansur:

oî - morkoî
òi - plòis
ui - kui, pui, brui
ùi - dùim, spùit
uè - fuèrtè, buèltu
iè - guièl, kièpi
iu - friu, riu

Ademas e ou di Maduro ta worde skirbi pa Mansur manera:

ao - trabao, abao
au - autor

Akinan mes e no a duna ningun regla. Mas despues bo ta bin deskubri ku e ta propone pa na fin di un palabra skirbi un "y" si prome ku esaki tin un vokal. Mansur ta duna pues e diptongo 'ei' (pleito) pero na fin di un palabra mesora e ta un vokal — e "y" : rey, ley.
E 'morkoi' di Maduro ta worde skirbi komo 'morkoy'. Fuera di ai — aire bo ta haya tambe ay — bay, taray, kaikay.
Den e forma redupliká nos a skirbi pa mas sigur 'kaikay' pasobra nos no sa kon e palabra aki mester ser skirbi den e pensamento di Mansur. Kaikay? Caicay? Kay-kay? Cay-cay? Kaykay? Nos ta spera ku e dikshonario etimologoko, ku mester ta trahá pa e ortografia aki, pero ku ainda no ta eksisti, lo por duna un salida. Te asina leu nos lo mester konsulta ku Mansur komo 'linguista ideal'. (Tradukshon liber for di CHOMSKY—).
Segun e reglanan eksistente nos ta haya e formanan kuy (cuy?), puy. E ortografia di Mansur no ta toka "iu" mes, pero den su fila di konsonantenan ta sali diripente 'yiu'. Pa igualdat den forma di skirbi nos mes a konklui ku aparentemente nos mester skirbi 'friu' i 'riu'. Ku òi - ùi - uè - iè no ta aparese ta pa motibo ku e a laga e signonan diakritiko afo.
E ortografia di un prinsipio fonologiko ta hasi diferensia entre p.e. fuerte (duro) i fuèrte (f. 2.50).

TRIPTONGONAN

iau - miau; ieu - pieu; uey - buey.

Regla pa uzo di aksènt i e uzo di signonan diakritiko.

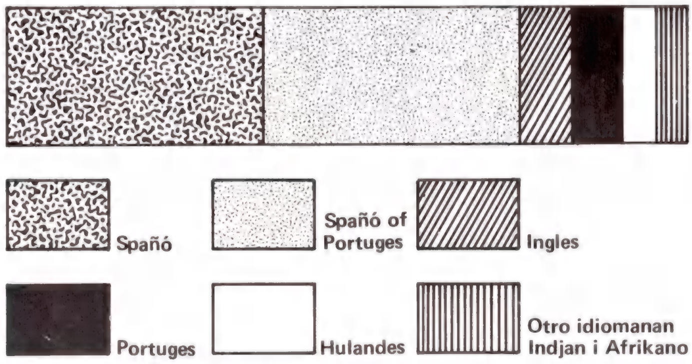
Mansur: Pa motibonan praktiko tur 'acento ortografico' i alabes signonan diakritiko riba vokalnan modifiká ta worde laga afo.
Den e ortografia segun e prinsipio fonologiko e signonan aki si ta worde uza teniendo kuenta ku e posobilidat di siña i uzo praktiko.
Kiko e 'motibonan praktiko' di Mansur ta, ta keda un pregunta grandi pa nos!

Regla General komo base di e ortografia Mansur.

Mansur: Mantene e manera di skirbi di palabranan ku a worde "adopta intacto" for di idiomanan straño.
Ki ora un palabra a worde adapta intakto di un otro idioma? Unda nos por haya esaki? Ken ta e instansia ku por aklará esaki pa nos?:

1. For di kua idioma, den kua periodo i den ki forma nos a tuma e palabranan?
2. Kon mester skirbi un palabra adoptá?
   Of e alumnonan mester siña skirbi ku un dikshonario spaño, ingles, portuges, franses, hulandes nan dilanti.
   (En konekshon ku motibonan etimologiko mester ta dikshonarionan di e ultimo 300 añanan).

Idioma ta kontinuamente den moveshon. For di kua periodo di desaroyo di Papiamento nan mester pone un tempo i fiha un forma?
Na un manera simpèl e komposishon di Papiamento ta mustra lo sigiente:

Kon nos mester kuminsa ku un regla basiko ku ta papia di "adoptá intacto"? Kiko e maestro, ku aki rato mester bai siña e alumnonan e idioma, mester skirbi? Ki ora un palabra ta adopta intakto si of nò? Kon nos ta resolve e problema aki? No ta eksisti un dikshonario etimologiko? Mas pio no tin un dikshonario ku ta sigi e desaroyo di palabra i ta deskribi esaki. Bo sa sigur ku bo tin un adoptashon spaño of portuges? Segun e sistema di ortografía fonologiko nos ta skirbi:
ruku shimaruku

E palabranan aki probablemente ta di origen indoantiano. Mansur ta propone C na luga di K. Ela buska esaki den e pasado remoto? E palabranan aki ta 'adopta intacto'?

Un ortografia di prinsipio fonologiko ta duna e sigiente moda di skirbi e palabranan adoptá di Ingles. E formanan ingles nos ta duna ku kòutela pasobra nos no ta na altura (di algun palabra) di e moda di skirbi e palabra den e tempo ku ela worde adoptá.

PAPIAMENTO (fonologiko)	INGLES	MANSUR
Ararut	Arrowroot	Arrowroot?
bèk (bai atras)	back	back?
bèk	back	back
baiskel	bicycle	bicycle?
blet (pa feita)	blade	blade?
bòbelgòm	bubble gum	bubble gum
bònchi (di paña)	bunch	bunch?
bozu	boatswain	boatswain?
brait (sabî)	bright	bright?
brek (rem)	brake	brake?
brik (boto)	brig	brig?
bubi (parla)	booby	booby?
chup	tube	tube?
dòbelkròs	double-cross	double-cross?
dòmtrùk	dump-truck	dump-truck?

djèk (krik)	jack	jack?
djonki (pida karni)	junk	junk?
djòp (trabou)	job	job?
èshi	hash	hash?
djukfes	jewfish	jewfish?
eispik	icepick	icepick?
fashi	fashion	fashion?
flèt tayer	flat tire	flat tire?
foks	focus	focus?
grap	grab	grab
hèndel (regla)	handle	handle?
katapila	caterpillar	caterpillar?
kinki	kinky	kinky?
klinchi	clinch	clinch?
klòchi	clutch	clutch?
legumai, lebumai	never mind	never mind?
lider	leader	leader?
lòk (slòt)	lock	lock?
muf	move	move?
motosaikel	motor-cycle	motor-cycle?
nèk	nag	nag?
mòfel	muffler	muffler?
lik	leak	leak?
Nòrwedji	Norwegian	Norwegian?
òkfes	hogfish	hogfish?
pins (hèrmènt)	pincers	pincers?
piki	pick	pick?
player	pliers	pliers?
shap	shop	shop?
shòbel karta	shuffle	shuffle?
slèk kabuya	slack	slack?
skual	squall	squall?
stichi	stitch	stitch?
stret	straight	straight?
tòchi	touch	touch?
tutpik	toothpick	toothpick?
tròbel	trouble	trouble?
waya	wire	wire?

Esaki ta solamente un pida chikito di e hopi palabranan for di Ingles. Ki ora e palabra ta adopta intakto? I ki ora nò? Un etimólogo manera Mansur lo por a aklara, ku argumento, tur e formanan aki i duna gia pa siña i aplika su regla basiko. Eskperensia a demostra ku esaki no tabata e kaso (piká di tur e aplousonan den Parlamento). Nos por sigi nos manera di traha i trese di otro idiomanan ehemplonan ku e vokabulario papiamento a fia.

FONOLOGIKO:

meskiña	Spañó:	mezquino
	Portuges:	mesquinho
bisiña	Spañó:	vecino
	Portuges:	vizinho

Mansur yuda e maestronan por fabor! Ki nos mester kis? Argumentá i apliká aki tambe e regla di "adopta intakto"!

FONOLOGIKO:	HULANDES:
blufein	bloedvin
baki	badkuip
mèsla	metselaar
zeligá	zeilgaren
stul	stoel

De paso, algun di e palabranan ku ta worde menshoná aki ta aparese den e proposishon di ortografía di Mansur. Pakiko e palabranan ei no ta kai bou di e regla basiko no ta kla. E reglanan di eksepshon (formula sin argumentashon) riba e regla basiki hopi biaha a worde eskogi segun kapricho! (Esaki nos ta yama ekspèrtismo).
Konkluiendo nos por pone ku e Regla General di Mansur ta algo inpraktiko i solamente por worde uza ku algun siguransa despues di konsulta e dikshonario etimologiko di Mansur, ku no ta eksisti ainda. Kisas esaki tambe por worde gefiks den 3 luna i aklama ku aplouso di nos parlamentarionan eksperto i aproba komo un fenomene nashonal nobo pa mas gloria di e nashon i e enseñansa?

DIREKTIVA DI V.L.A. ●

(lo kontinuà)

Aplòuso pa e estudiantenan di APA i Colegio Arubano!

NOBO

Forum di APA y Colegio Arubano tabata un flop....

Falta di seriedad di parti alumnonan

ORANJESTAD. — Ajera merdia a tuma lugar den Cas di Cultura, ur

ya cu ora cu e miembronan di e comision tab... ...fende nan

constantemente tabatin un harimento. Pero tamb... nos ... tin ...

Claramente a keda comprob... cu e ortografia aki, cu ... pa e ...

Bòu di e titulo aki e diario NOBO a trese un reportahe di e forum tokante ortografia ku a wordu tení diabierna 19 di november den Kas di Kultura riba inisiativa di e studiantenan di APA i Colegio Arubano.
Segun NOBO — i nos sá ku esaki ta opinion di e komishon Mansur tambe — e forum aki tabata un "flop".
En berdat e tabata un flop, pero pa e komishon di Mansur!
En bes di ku e komishon lo a bin konvensé e studiantenan un ratu di ku nan ortografia ta esun di mihó, poko-poko nos a mira lo kontrario pasa, esta ku e studiantenan no kier tende nada di e ortografia-Mansur. Kada biaha un murmuyo di desepshon i rechaso tabata rèis for di e sala, komo reakshon riba e splikashonnan ku e komishon tabata duna. Harimentu spontáneo tabata resoná ora ku un studiante mustra e komishon riba un di nan hopi inkonsekuensianan.
Un aplòuso fuèrte a sigi ora ku un studiante a pidi un miembro di e komishon pa por fabor no kontestá su pregunta ku un kontrapregunta, sino ku un kontesta manera ta wordu sperá ora ku un pregunta wordu hasí.
I pa loke ta toka e "falta di seriedat": Nos ta haya ku ta berguensa ku un korant por tribi skirbi algo asina . . .
Imahinabo: 250 à 300 studiando ta bai Kas di Kultura un or i mei DIREKTAMENTE despues di skol, SIN KOME NADA MERDIA, pa bai asistí na un forum tokante ortografia (ku entre parentesis nan MES a organisá). Te kuat'or i mei nan ta dikutí i pensa intensamente riba e manera di skirbi nan lenga... Esun ku ainda ta tribi skirbi ku e studiantenan aki a demostrá un "falta di seriedat", ta demostrá di su parti un falta di rèspèt enorme pa e studiantenan rubiano.
Sigun nos e studiantenan aki meresé un APLÒUSO GRANDIOSO pa e interés i amor ku nan a demostrá pa nan lenga i pa nan deseo di tin algo di bisa tambe den e asuntu aki.

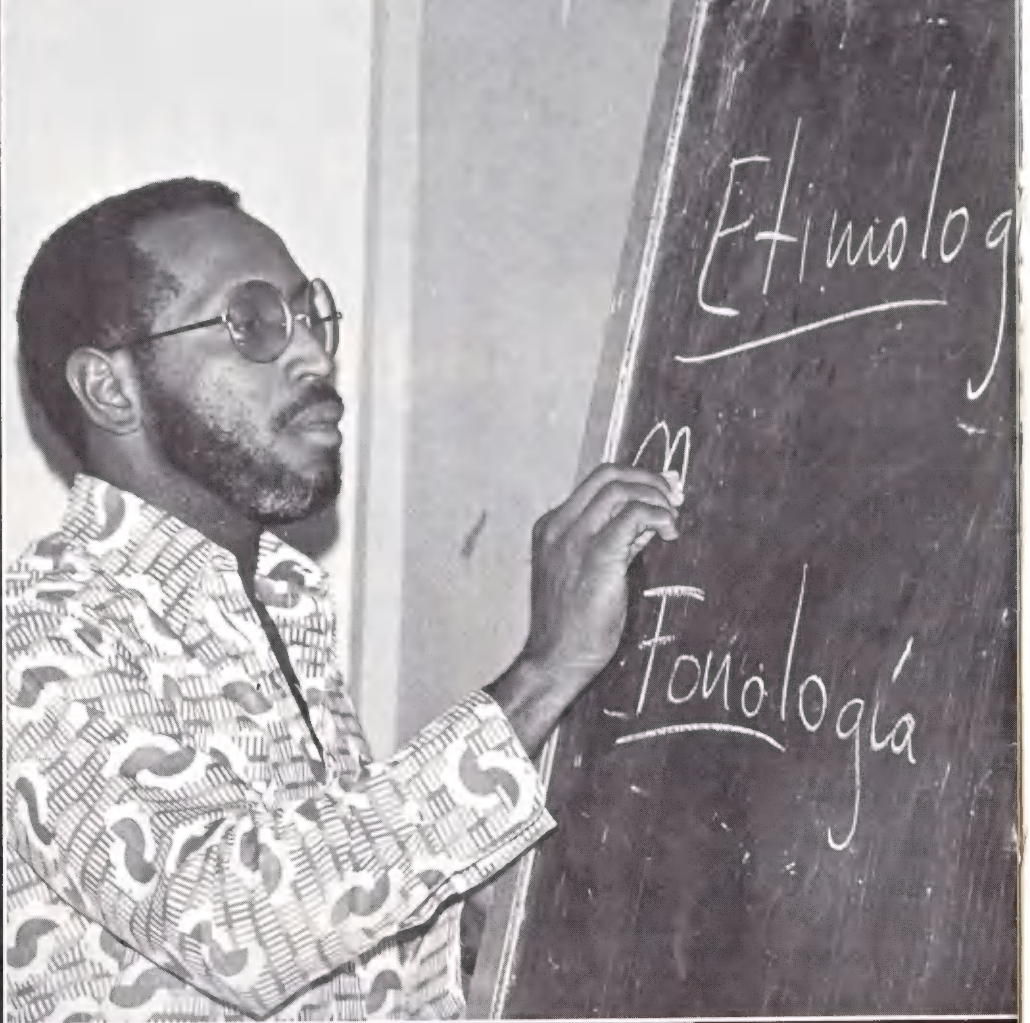
E komishon-Mansur no tabata nada satisfecho ku e manera spontaneo ku e studiantenan tabata reakshoná i tabata demostrá nan emoshonnan. Varios biaha nan tabata sklama desesperadamente: "dunami un chèns tambe no!" I señor Lopez Henriquez komo moderador tabata trese salbashon bisando e publiko pa duna e panelista un chens tambe, oh . . . Pero esakinan tabata reakshonnan spontaneo ku ta sali komo reakshon riba splikashonnan ilogiko ku tabata parse mas bien saltonan mortal pa purba salba kurpa. Esaki ta demostrá tambe pa e tantísima biaha e falta di sentido demokratiko ku e miembronan di e komishon aki tin.

Ku e komishon-Mansur no a logra haya e eksito ku nan a spera, nan no mester purba tira kulpa di esaki riba lomba di e studiantenan, sino riba nan propio sistema ilógiko, inkonsekuente i hopi biaha demasiado "spañonifiká" di skirbi nos dushi papiamentu.
E studiantenan di APA ("kon mi ta bai splika esaki na e alumnonan di eerste klas mayan?) i Colegio a trese e problemanan i e fayonan di e ortografia Mansur klaramente dilanti.
Lastima pa Mansur c.s., djos grasia pa e generashon ku ta bin. ●

ANJA DI TURISMO

Un anochi
na Tamarijn
sintá
ront di pool
morto
di antemano
hombernan
ta bende
nan spèrma
ku turista
den santo blanko
di aleu
motor
di un avion
ta trese mas
mas pa bin
kome
nos hombernan
nos kuminda
i agrega
pa esnan
ku tin
pajèt di plaka
mas i mas
alegria
sin fin
riba lama
un sombra
ta baha
i tapa
Aruba
ku su
skuridat

NENA BENNETT

RÁMON TODD DANDARÉ

RELASHON ENTRE LENGA I ORTOGRAFÍA

Kiko ta lenga?

Ora nos papia di "LENGA" nos mester hasi distinshon entre e dos diferente nifikashonnan ku e palabra aki tin. T'asina ku nos por komprendé bòu di "lenga" e *sistema ku hende (i animal) en heneral ta huza pa komuniká ku otro.* Tur sorto di komunikashon ku por tin entre dos obheto, nos ta yama en heneral "lenga". Por ehèmpel: internasionalmente tin komunikashon den tráfiko; ora mi mira lus kòrá kièr men ku mi mester stòp; esaki antó tambe ta "lenga". Den spañó nan ta yama e sapekto aki: "lenguaje".
E otro nifikashon di "lenga" ta esun ku ta interesá nos den e kaso aki: *lenga ta un sistema di signonan artikulá ku e hendenan di un (of mas) komunidat ta huza pa komuniká ku otro.* Nos por ripará ku e diferensia ta ku esun promé ta un sistema heneral di komunikashon, mientras ku esun di dos ta un sistema spesial ku sierto grupo (of gruponan) di hende ta huza. Esaki ta trese ku ne e diferensia ku tin entre e míles di lenga ku tin riba mundo. Den spañó nan ta yama esaki "lengua" òf "idioma".

Oríhen di lenga

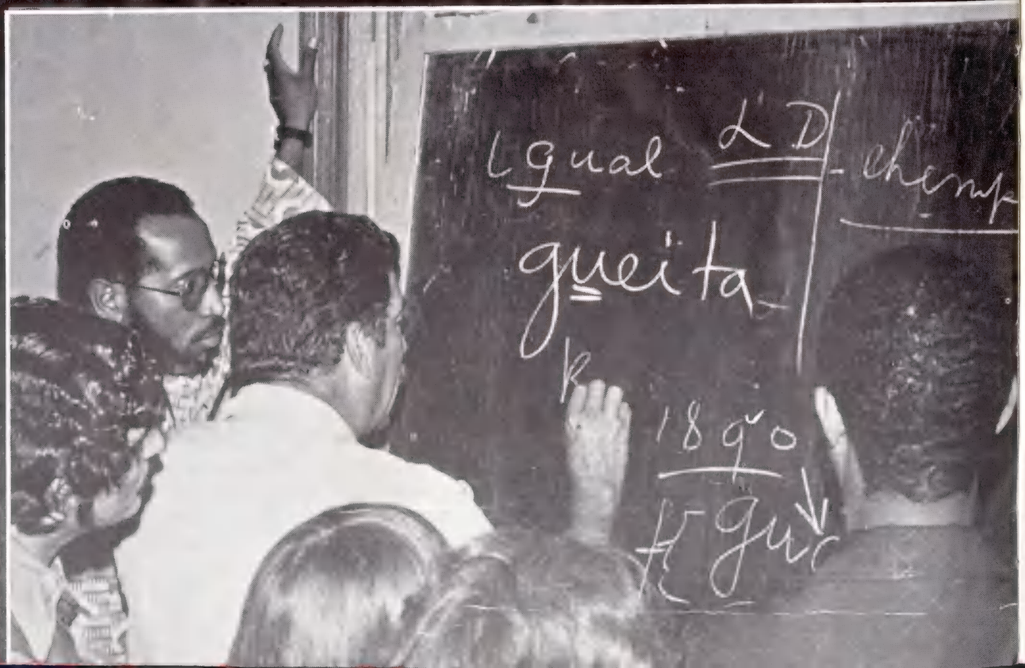
E problema tokante oríhen di lenga a ser diskutí fo'i hopi tempo kaba den diferente rama di Siensia. Esun mas konosí ta ku "lenga e evolushoná den sierto etapa di e evolushon di hende, esta, ora ku tábatin e transformashon di makaku den hende i ku e sernan aki mester a kuminsá traha i pa vía di e trabòu mester a komuniká ku otro". E teoría aki ta aseptábel pasobra asina ku bo forma un sosiedat, e sosiedat aki mester por komuniká ku otro i é mester hasi esèi vía un lenga.

Desaroyo di lenga

Ora un sosiedat ta huza sierto lenga, esaki ta trese ku né ku ora un mucha nase é ta bai krese den e ambiente di e sosiedat èi, i ku e mucha lo kuminsá siña e lenga di e sosiedat, of mihó, bisá, e lenga ku su mayornan ta papia ku né na kas. Esaki ta e mucha su *"lenga materno".* Na kuminsamento e mucha ta *tende* e zonidonan ku su mama, su tata i otronan ta pronunsiá i poko poko é ta purba imitá e zonidonan èi. Asina èi e mucha ta kuminsá *papia* e lenga di su sosiedat. Pero e mucha no ta desaroyá solamente den su lenga, huntu ku su kresemento di kurpa é ta haya un kresemento di su serebro, di su intelihensia. E desaroyo di lenga, antó, ta asosiá ku e desaroyo di intelihensia i é tin hopi influensia riba djé tambe.

Ròl di skol

Ora e mucha yega na un edat di 4—5 aña (dor di su imitashon i su kreatividat) é ta dominá kasi tur e reglanan di e gramátika di su lenga materno. No hopi despues, e mucha ta drenta skol i akinan ta bon pa nos sa, ku ora e mucha drenta skol, su desaroyo di lenga no ta stop, sino al kontrario, na skol e mucha ta bai siña huza su lenga di un manera nobo: é ta bai siña *lesa* i *skirbi* e lenga kual él a lanta ta *tende* i *papia.* Esei ta bai dun'é un dimension nobo den su forma di komunikashon: e

desaroyo di su lenga ku te na e momento ei tábata oral-auditibo (papia: vía su boka i tende: vía su oído) ta bira tambe visual i manual (lesa: vía su wowo i skirbi: ku su man). E ora èi nos ta haya un relashon hopi importante entre e desaroyo intelektual i esun di lenga, pasobra ora e mucha siña lesa i skirbi su lenga, é ta bai ripará ku e lenga tin reglanan i ku é por traha ku su lenga meskos ku é ta traha ku tur sorto di otro obheto konkreto. Den su kreatividat e mucha ta bai kuminsá hunga ku su lenga, siña konseptonan nobo, haya diferente forma di representá un kos, ets. Esaki ta hopi importante pa despues ora e mucha kuminsá desaroyá su operashonnan abstrakto. Pa por desaroyá su kapasidat di abstrakshon (ku ta hopi importante, por ehempel, pa matemátika), e mucha mester mantené e desaroyo normal di su lenga tambe.

Ortografía

Si nos bai bek na e kuatro aspektonan importante dor di kual un hende ta pasa den desaroyo di konosemento di su lenga, esta, tende — papia — lesa — skirbi, nos ta ripará ku e dos proménan (tende i papia) ta loke e mucha ta haya komo base na kas. Na skol é ta bai siña lesa i skirbi i den kurso di su tempo na skol é ta bai siña desaroyá e kuatro fakultatnan aki lo máksimo posíbel.

Zonido i lèter

E promé dos aspektonan (tende i papia) tin solamente di aber ku zonido. Hende ta papia, no solamente pasobra el a imitá otronan, sino pasobra dor di sierto posishon di su boka i sierto movimientonan den su garganta e aire ku ta sali for di su pulmón ta haya sierto obstákulo den su kaminda i dor di e frikshon e resultado ta bira un of otro zonido. E zonidonan aki ta funshonal of nofunshonal. Ora nos haya sierto grupo di zonidonan funshonal den sierto orden, nos ta haya sierto palabra ku tin sierto nifikashon pa nos. Ora nos pone e palabranan den sierto orden (segun e reglanan di e lenga en kestion), nos ta haya frasenan yen di nifikashon pa nos. Dor di e uzo di frasenan di un hende ku otro nos ta haya kombersashon i ora nan komprondé otro nos tin komunikashon. Te akinan nos ta papia di komunikashon oral-auditibo (vía boka—vía oído).
Pero ora un hende ta bai siña lesa i skirbi su lenga, é mester por pone e zonidonan — palabranan — frasenan riba papel. E ora èi bo ta bai duna e zonidonan ku hende ta pronunsiá un símbolo skirbí. E símbolo skirbí aki ta loke nos a siña yame lèter. Nos ta ripará antó ku un lèter no ta nada otro ku e representashon skirbí di un zonido. Tin lenga, den kual nan ta duna un lèter e representashon di mas di un zonido (p.e. 'a' na ingles) i tambe den kual nan ta duna e zonido mas di un lèter (p.e. e zonido 'i' na ingles bo por represent'é pa 'ee' of 'ea').

Identidat di un lenga

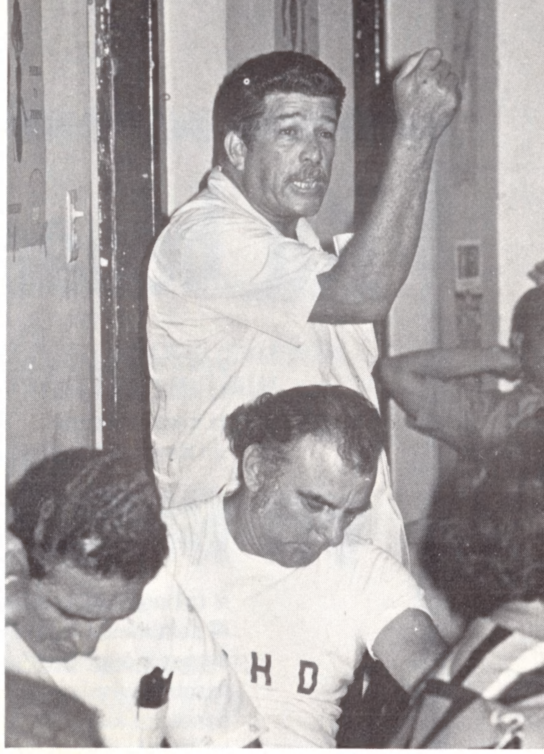
Nos a bisa na kuminsamento ku na mundo tin míles di lenga. Loke ta hasi ku un lenga ta diferente for di otro lenga ta e reglanan típiko ku kada lenga tin. Por ehèmpel, e reglanan gramatikal di e lenga "spañó" ta kompletamente distinto di e reglanan gramatikal di e lenga "papiamento". Esaki no kièr men ku e dos lenganan aki lo no tin reglanan paresido òf meskos. Pero laga nos sali for di e punto di bista di nos propio lenga: papiamento.
Nos a bisa ku ora un mucha bai skol é ta domina kasi tur (tin biaha asta tur) e reglanan di e gramátika di su lenga. Un ehempel chikito: E mucha di kuáter aña lo bisa: *Mama, mi kièr bai kas.* Ta imposíbel pa nos tend'é bisa: *Mama, kièr mi bai kas* òf *Mama, kièr bai kas mi.* E mucha a siña den kurso di su bida ku e regla pa bisa un frase asina ta segun e promé ehempel.

Skirbimento

Manera nos a bisa kaba, skirbimento no ta nada otro ku representá zonidonan pa lèter. E reglanan gramatikal i e palabranan di un lenga ta kosnan ku e papiadónan di e lenga tin den nan mente i anke nan por wòrdo influensiá pa otro lenganan, un lenga sémper ta keda mantené su identidat. Ora ku nos duna e zonidonan di e lenga en kestion nan representashonnan, esaki no ta bai kambia e sistema di e reglanan gramatikal ni tampoko e palabranan ku ta èksistí den tal lenga. Pasobra loke nos ta hasi ta ku nos ta duna e kosnan ku ya ta eksistí oral-auditibamente representashonnan ku por wòrdo poní riba papel. Nos por bisa antó ku e manera ku un pueblo siña skirbi su lenga, NO ta kita nada di e esensia di e lenga mes, pasobra e lenga lo keda sémper den evolushon segun e uzo oral ku e pueblo lo hasi di djé. Tin un kantidat grandísimo di lenga na mundo ku no tin skritura, pero e lenganan aki te awor aki a sigi eksistí tòh. Si bo kièr bisa, por ehempel, *"Makako sa kua palo é ta subi"*, tur hende ku ta papia papiamento normalmente lo komprondé kiko bo kièr men. Si bo skirbié awó i bo skirbi "makaco" of "macaco" of "cua" òf "qua", dependiendo di kua skritura bo ta uza, esaki no ta kita absolutamente nada di e nifikashon di e proverbio.

Uniformidat

Otro kos ta ora nos papia di introdukshon di un manera di skirbi un lenga, esta, su ortografía. Si un lenga te na sierto momento no tábatin un ortografía uniforme (nos por tuma kome ehèmpel: papiamento), antó e konosedónan di e materia ta sinta ku otro na mesa pa yega na stipulashon di e reglanan di skirbimento di e lenga. Si nos mira ku e manera di skirbi un lenga ta un kos ku bo ta siña na skol, no ta keda otro alternatiba ku stipulá un ortografía ku lo ser introdusí na skol pa poko poko é bai hasiendo su entrada den e resto di e pueblo tambe. Si ta pa skol òf pa enseñansa di un lenga bo ta stipulá un ortografía, antó ta mas ku lóhiko ku bo ta tuma un ortografía ku ta bira hopi fásil pa e mucha na skol siña. E ora èi bo ta buska un ortografía ku lo mas posíbel ta yega serka di e idea ku un zonido sémper lo tin e mesun símbolo, esta, e mesun lèter i ku un lèter sémper ta representá e mesun zonido. Ku esei bo ta pèrdè tur sorto di problema pa enseñansa di skritura i lektura. Te aworaki t'esèi ta loke nos falta pa hasi pa papiamento i pa su introdukshon den enseñansa.

tekstо: Rámon Todd Dandaré
foto's: Rinus de Graaff

Ku bénanan habrí

ayera m'a puntra mi mes
ta kiko ta poesía
ta kiko ta poesía
sin haya un kontesta drechi

di pursi tanto bal si ayera
m'a dun'ele un nomber i awe biento a bai kuné?

si ta hoga mester hoga den e bashí
di palabranan largo gespan profundamente fei otro
anto mihó mi keda sin skirbi
pasobra suisidio ta ko'i hende kansá
hende ku kuero di morto
ku ta bela biloria henter día bai

si fo'i poesía por sali un puta
anto skirbiendo b'a keda putiando
pero si di berde bo n'sa riba kiko skirbi
laga morto bira moli riba e wals dje doriá pegá

mi papiamento no ta suave
ni tin mester di e perfume di bo rabu
no pidí mi tròshi di poesía tampoko
ku ta sprèit fo'i mi boka manera aletría largo
mará na kara di un indján

mi poesía ta un asunto antiyano di 1976
mi padén tin un pueblo ku ta bòltu bin afó
manera un watapana seko ku su ramanan sklamando ouxilio
mi poesía tin koló di petrolio, halué, santo blanko,
hotel, sodó di obrero
— hay que abrir las venas para los demás —
no tin morto den mi bena, ni alkohol ku ta poné mi lubidá
ku b'a dal mi rumán yiu di tera
mi verso lo kanta su lamento, pasobra kuné m'a firma
un kontrat bow'i mi kuero

no pidí mi poesía di desesperashon
ni kantika di Aruba dushi kakiña
si watapana ta doblá ku kara pa tera
i sinbergwensanan ta kana chika e poko sanger
ku é tin den su entraña

mi ta simplemente un YIU DI TEṚA
i outomátikamente un homber di karni i di weso
meskos ku esún pará den kunuku
lu ta habri tera ku su chapi
i esun ku ta laba petrolio ku su sodó
pa promé ku morto aserká
(ai sí, si algo sobra di morto)
nos por laga un speransa plantá
ku e watapana di mañán
lo reklamá
su weso di lomba

HENRY HABIBE

grawata

Ya ku tur fin di aña ta wordu eskohi e kantika di aña, nos tambe a disidi di skohe uno. E kantika di aña a wordu gana pa e banda ATS(T)A(L) kual ta nifika: Asosashon pa Tene e Sako di e Trahadornan di Aruba Limpi. E kantika mes ta masha kortiko

E TRAHADOR
Ora fin di siman yega
Ora fin di luna yega
Ora Pasku ta yegando

ATS(T)A(L)
Chumbala den bo beshi
Chumbala den bo beshi
Chumbala den bo beshi

"Het dertiende kongres van de Socialistische Internationale, dat in Genève werd gehouden, heeft van de socialistische regeringen en partijen definitieve stappen geëist in de richting van een nieuwe ekonomische orde op socialistische grondslag" (Amigoe 29 nov. 1976). De MEP was ook in Genève, met het doel lid te worden van deze organisatie. Dit werd voorlopig nog niet toegestaan. Voorzitter Helmut Schmidt deelde ons telefonisch mee, dat een delegatie van de Socialistische Internationale binnenkort Aruba zal bezoeken om de ekonomische orde van de MEP te beoordelen . . .

Parse ku un fiel admirador di e fasismo di Pinochet no por guli e pilder di e espiritu di lucha di Skol i Komunidat. Nos ta lagé sklama numa tur mainta riba papelnan blikiá pa solo ku ni chuchubi un sa lesa. Tanten ku personanan asina ta "yora quimera" nos ta riba e bon kaminda.

Het ergste wat kan bestaan voor Jossy Mansur: een fonologische kommunist.

MEP ta un partido "sosial-demókrata". Sosial pa: Nan kier "freeze" salarionan di empleadonan publiko, maestronan i obreronan den servisio, sin introdusí un "prijs-stop". Demókrata pa: Nan a tuma e desishon aki pa drecha klima di invershon, SIN partisipashon di e sindikatonan, esta: DIKTATORIALMENTE.

Un kos si nos mester admiti di e ortografia di Jossy Mansur. Ta sumamente fasil pa traha un diksionario ku e ortografia aki. Djis kopia 3|4 di un diksionario Spaño i e resto ta yene ku loke a resta di nos "lengua". Fasil no!

B.F. GOODRICH AUTOBANDEN
EN ACCU'S
KANTOORBENODIGDHEDEN
EN SCHOOLMEUBILAIR

technica antiliana nv

L. G. Smithboulevard 124
Tel. 2444 - 2861 - 4199

---

it's the real thing

Enjoy Coca-Cola Trade-mark ®

AMIGOE
E KORANT PA
TUR DIA

E korant ku diariamente ta ofresebo:

- Aktwalidadat di tur isla Antiyano
- Notisia mas importante mundial
- Deporte lokal e internasional
- Komentarionan
- Entre bista i reportahe
- Programa di radio y telebishon

Yama 4333 y aboná awe mes riba

Amigoe di Aruba

BO NO
TIN MESTER DI
UN MIYÓN
PA KUMPRA
NA

CASA BRION

De beste auto die tegenwoordig te koop is, is een FIAT

MODEL 127, twee-deurs en drie-deurs, rijdt 1 op 15, redelijke prijs, gemakkelijk te parkeren, eenvoudig te bedienen.

MODEL 131 MIRAFIORI, twee-deurs, vier-deurs en stationwagen, verkrijgbaar met alle mogelijke extra's. Een wagen die uw aanzien verhoogt. Bij

VIANA & NAMCO

